

ONTWIKKELTEAM OP TIJD DICHTERBIJ
Plan van aanpak

Versiebeheer

0.1	Februari 2020	A.Jongkind	Tbv ontwikkelteam verg half maart
0.2	Maart 2020	M. Velthuis en A.Jongkind	Tbv ontwikkelteam verg. 30 maart
0.3	April 2020	M.Velthuis en A. Jongkind	Tbv procesteam 20 april
0.4			

Wat is het doel van de Twentse Transformatie?

“Transformatie is een middel om een maatschappelijk doel te bereiken” Hierbij zijn Integraal werken, een lerende cultuur, maatwerk, en de mens centraal stellen belangrijke elementen.¹

Het maatschappelijk doel van de ontwikkeltafels van de Twentse Transformatie is om de jeugd in Twente een mooie toekomst te bieden.

De ontwikkeltafels

Om gezamenlijk te komen tot transformatie binnen het jeugddomein zijn in Twente drie ontwikkeltafels ingericht. Hier werken zorgaanbieders van jeugdhulp, gemeenten, organisaties binnen het gedwongen kader jeugdhulp en onderwijskoepels samen met als drijfveer dat ieder kind perspectief op een mooie toekomst verdient. De organisaties onderzoeken samen hoe de zorg radicaal anders kan worden georganiseerd en hoe zij samen effectiever kunnen worden, door samen te ontwikkelen, werken, leren, sturen, beheren, monitoren en reflecteren.

Ontwikkeltafel 1

Fig 1.startanalyse mei 2019

Aan ontwikkeltafel 1 staat het thema ‘In Twente groeit de jeugd op in haar eigen omgeving’ centraal.

De bestuurders van de 14 Twentse gemeenten en de grote zorgaanbieders hebben in mei, bij de start van ontwikkeltafel 1 aangegeven dat zij graag een beweging op gang willen brengen waarbij de focus ligt op:

- Het verminderen van kinderen in de jeugdzorg door het verbeteren van hun leefomgeving,
- Het terugdringen van uithuisplaatsingen door het versterken van ambulante en deeltijdbehandelingen.
- Het voorkomen dat jongeren in leefgroepen opgroeien door goede alternatieve kleinschalige woonplekken te organiseren die eigenschappen hebben van het gezinsleven.
- Het waarborgen van beschikbaarheid van de zorg door beheersbaarheid van de kosten middels efficiency.

Twente: 630.000 inwoners
128.00 jeugd 18-
113.420 Geen Jeugdzorg
Wel in zorg:
12.000 Ambulant en Deeltijd
2.500 Intramuraal en JZ+ (1140)
Pleegzorg en DZG (1150)
Thuis: ± 5.666 € per kind p. j.
niet Thuis: ± 32.680 € per kind p. j.

Niet thuis:
43% dag besteding/beh)
45% Maatregel (JR/ JB)
42% GGZ behandeling)

Aanleiding:

Uit een steekproef in de gemeente Hof van Twente en ervaringen van andere leden van de procesgroep blijkt dat jongeren die op latere leeftijd intensieve specialistische jeugdhulp² nodig hebben, al op jonge leeftijd in contact zijn geweest met de hulpverlening. Vaak zijn er meerdere (aparte) trajecten aan vooraf gegaan.

Voor ouders spelen er verschillende belemmerende factoren een rol bij het vragen van juiste hulp. Allereerst is het moeilijk om hulp te vragen bij de problemen die men ervaart in het gezin en in de opvoeding van je kinderen. Ouders ervaren schaamte en schuldgevoelens. Zij weten de weg niet en overzien niet wat het gevolg kan zijn als ze een vraag stellen. Er spelen in een gezin vaak meerdere problemen bijvoorbeeld relatieproblematiek. Ook heeft een deel van de ouders zelf niet het goede

¹ Hannie van Leeuwen lezing november 2018: “Anders Kijken”.

² Intensieve Ambulant, F-ACT Jeugd, WVHS, Deeltijdbehandeling (?)

voorbeeld gehad (intergenerationele problemen) en door onverwerkte trauma's kan het vertrouwen in hulpverleners of school sterk verminderd zijn.

Daarnaast krijgen zij vaak te maken met meerdere professionals.

Als professional is de insteek vaak de gezondheid en het gedrag van het kind zij hebben geen overzicht over andere aspecten die in het gezin een rol spelen. Ze missen de kennis, vaardigheden en het lef niet om hiernaar te vragen. En als er meer bekend is weten zij vervolgens niet wat ze met de hele situatie aan moeten en/of verwijzen door naar iemand anders.

Het vinden van het goede moment om extra kennis of hulp in te zetten is niet gemakkelijk. Soms wordt te snel een probleem verwezen waardoor ouders en kinderen een stigma ervaren en soms wordt er juist te lang mee gewacht en verergert de situatie.

Binnen organisaties en gemeenten zijn de budgetten voor preventieve activiteiten verminderd.

Hierdoor is er minder inzet op gewone thema's als gezondheid en leefstijl.

Daarnaast worden de privacy regels door de professionals als hinderlijk ervaren in het verkrijgen en van een brede blik doordat ze geen overleg kunnen hebben of informatie niet kunnen geven of vragen zonder toestemming van de ouders.

Vaak staan de kind-factoren voorop en worden andere aspecten als armoede, problematiek bij ouders of andere gezinsfactoren niet meegenomen waardoor passende hulp ontbreekt. Om dit te voorkomen is het nodig dat er op het moment dat er zorgen/problemen over een kind zijn er een inventarisatie plaatsvindt op alle leefgebieden. Waarna op basis daarvan en indien nodig op meerdere gebieden ondersteuning plaats vindt aan het (pleeg) gezin.

Ambitie

- Over 5 jaar kunnen gezinnen er op vertrouwen dat er laagdrempelige ondersteuning is op de *plekken* waar opvoed- en opgroei-uitdagingen tot uiting komen.

Met deze ambitie denken we complexe en ernstige problematiek te kunnen voorkomen. Er op tijd dichter bij zijn door vroegtijdig passende ondersteuning te bieden

Uitgangspunten

In de bejegening van gezinnen met pedagogische vragen houden we rekening met hun kwetsbaarheid en hebben een responsieve houding t.a.v. de vragen die zij stellen.

Alle kinderen kunnen in een periode van hun leven opvallend gedrag laten zien, ze stellen zo een pedagogische vraag aan hun omgeving.

Alle ouders komen opvoedvragen tegen en hebben soms iemand of iets anders nodig om hier een antwoord voor te vinden.

De hulp bij opvoedvragen is makkelijk toegankelijk en gezinnen ervaren geen angst om er gebruik van te maken.

Kennis over opvoeden is op alle plekken beschikbaar die belangrijk zijn voor het gezin (thuis, sport, school, etc.)

Ondanks de vragen die er spelen is er aandacht voor de dingen die goed gaan en voor alle gezinsleden.

Het professionele netwerk om het gezin heen werkt samen met het gezin om de vragen op te lossen.

Signalen van ouders, kinderen en hun omgeving worden op tijd serieus genomen en er is voldoende kennis aanwezig om hier adequaat mee om te gaan.

Ouders en kinderen hebben regie over hun eigen leven en hebben recht op bescherming en bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Focus

Het Ontwikkelteam op Tijd Dichterbij heeft naar aanleiding van de reflectie bijeenkomst op 20 januari besloten om focus aan te brengen. Hoe hadden we de gezinnen en kinderen die nu gebruik maken van Intensieve Jeugdzorg met verblijf eerder kunnen herkennen, welke vragen hadden eerder beantwoord moeten worden?

Om tot een “profiel” van deze gezinnen en kinderen te komen hebben we deze vraag op verschillende plaatsen in ons netwerk neergelegd:

In een telefonisch interview met Berdien Jager (senior medewerker, onderzoek beleid en kwaliteit) van “Stichting het Vergeten Kind” vertelt zij dat de stichting onderzoek³ gedaan heeft naar de situatie van jongeren die niet thuis kunnen blijven wonen:

“Kinderen die thuis veel problemen ervaren, hebben behoefte aan hulp. Die hulp moet stabiel zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van een vaste woonplek met vertrouwde gezichten. Continuïteit en stabiliteit zijn voor elk kind belangrijk, maar in het bijzonder voor kinderen van wie de ouders onvoldoende beschikbaar of betrouwbaar zijn en bij wie er thuis veel stress is. Het opbouwen van een veilige band met een hulpverlener helpt om de veerkracht van deze kinderen te vergroten”

Zij ervaart dat jongeren moeilijk aan kunnen geven welke factoren een rol gespeeld hebben of wat hulpverlening eerder anders had kunnen doen. Jongeren reflecteren vooral op hun huidige situatie en wat ze daarin nodig hebben. In het verlengde van de boven genoemde veerkracht van jongeren formuleert ze het vermoeden dat wanneer de veerkracht van het gezin niet groot genoeg is kinderen en jongeren een veel grotere kans maken om niet thuis op te groeien.

In de Infographic van het NJI die medio maart gepubliceerd werd (zie [infographic NJI](#)) wordt de groei van de jeugdzorg in beeld gebracht. Hoofdoorzaken Do's en Dont's worden benoemd. Zij constateren:

“ Voor gewone opvoed- en opgroevragen wordt steeds vaker een beroep gedaan op jeugdzorg. De hoge geluksnorm, de prestatiedruk en het maakbaarheidsdenken dragen daaraan bij”

“Er is geen sprake van een noemenswaardige toename van problemen maar wel meer echtscheidingen, problematisch gebruik van social- media en prestatiedruk op school”.

“Gewone obstakels worden benaderd als een probleem er is veel aandacht voor allerlei risicofactoren en de beschermende factoren blijven onderbelicht”

Het NJI adviseert om te vernieuwen door de belangrijkste maatschappelijk vraagstukken aan te pakken, deze kunnen per gemeente verschillen. Hierbij is verbetering van de samenhang tussen alle partijen rondom kinderen en gezinnen cruciaal. En is het van groot belang om een gedeelde visie te ontwikkelen op opgroeien en opvoeden.

Het OZJ vertelt bij monde van Ineke Glissenaar (Ontwikkelaar “Voorkomen uithuisplaatsing door versterken van gezinnen en hun omgeving” Ondersteuningsteam Zorg voor de jeugd) dat zij de ervaring hebben dat het werken met profielen met risicofactoren niet leidt tot verbetering van de

³ “Constant nieuwe gezichten ik crash daarvan”, januari 2020 Stichting het Vergeten Kind

situatie, belangrijke factor bij uithuisplaatsing van kinderen lijkt voort te komen uit wantrouwen dat tussen ouders en hulpverleners bestaat. De bejegening van de gezinnen door de hulpverleners schiet te kort.

Ruth Driessen (projectleider Ontwikkeltafel 2 Twentse Transformatie) heeft ism het Twents Platform voor Scheiding en omgang een eerste verkennende analyse gedaan:

“In de gehele keten van jeugdhulp zien we dat er veel kinderen in de knel zitten door complexe scheidingen. Binnen de jeugdbeschermingsketen wordt gesignaleerd dat complexe scheidingen steeds vaker uitlopen op een kinderbeschermingsmaatregel. In 60-70% van de kinderbeschermingsmaatregelen is op dit moment sprake van scheidingsproblematiek. “

Uit haar verkennende analyse op basis van 5 fases van relatievorming van Andries Rouvoet, ouderschap tot (problematische) echtscheiding benoemt ze bij fase 2 (problemen in de relatie) dat er vragen zijn rondom goede benutting van huidige vormen van hulp en in hoeverre deze bekend zijn. Daarnaast vraagt zij zich af er voldoende specifieke kennis aanwezig is bij deze hulpvormen die aanwezig is. De hulpverlening in fase 3 (beëindiging relatie) wordt door het platform als versnipperd ervaren. Er zijn vele hulpverlenende instanties met aanbod op het gebied van Scheiding & Omgang.

Focus

Op basis van bovenstaande bevindingen heeft het Ontwikkelteam in aanwezigheid van bestuurlijk trekker Pieter Zwanenburg besloten om de **focus op het versterken van de veerkracht** van het gezin te gaan leggen, waarbij het thema echtscheiding dat door verschillende bronnen wordt aangereikt nader onderzocht gaat worden op bruikbaarheid.

Hiervoor heeft er een verkennende ronde plaatsgevonden bij:

Verkenning

Hiervoor heeft er een verkennende ronde plaatsgevonden bij:

GGD (JGZ), Annemarie van Beemt,
Platform Scheiding en omgang, Shahina Nazir
Stuurgroep BRAM
Ontwikkeltafel 2 en3
IMH (Infant Mental Health)
Triple-P Nederland
Kennispunt, Irene van Welten

Dit leverde het volgende resultaat op:

GGD Annemarie van Beemt:

Er zijn landelijke overlappende actieprogramma's die preventief insteken met een ketenbenadering. De aanbevelingen hebben met elkaar gemeen dat ze de levensloop volgen en dat er ook gedacht is aan verbetering van procedures en regelgeving. Bedoeling is een samenhangende preventieve aanpak van maatregelen die elkaar versterken. Hierbij wordt uit gegaan van

Basiszorg (individuele en collectieve preventie) startend van voor de relatie t/m de fase dat kinderen naar school gaan.

Steuntje in de rug hulp nabij het gezin, in de buurt etc. voor wie dat nodig heeft

Extra zorg hulpverlening.....

Vanuit het regionale platform scheiding en omgang is in samenwerking met www.loes.nl het hulpaanbod op het gebied van scheiding en omgang geïnventariseerd. Er is vrij goed actueel beeld over wat er al is. Die informatie is centraal toegankelijk gemaakt en vertaald in wegwijzers voor de uitvoeringspraktijk. Er is een scheidings(weg)wijzer, voor professionals en een variant voor ouders ontwikkeld.

Er zijn lokale initiatieven bijvoorbeeld het scheidingsloket in Twenterand, zoals aanbevolen in het actieprogramma.

Regionaal platform scheiding en omgang Twente, Shahina Nazir tijdelijke voorzitter

In dit platform zijn alle maatschappelijk organisaties aangesloten die betrokken zijn bij scheidingen, van preventie tot advocatuur, hulpverlening, raad voor de kindbescherming en kinderrechter. Het is uniek dat de hele keten aan tafel zit. Belangrijk doel van het platform is om ontwikkelingen met elkaar te delen. Om van elkaar te leren, te signaleren waar afstemming van werkprocessen etc. van belang t.b.v. een dekkend hulpaanbod dat vechtscheidingen helpt voorkomen.

Uit het contact van het Ontwikkelteam met het platform blijkt dat er veel verschillende behandel- en begeleidingsmodules in de regio worden toegepast. Waarbij er lokale verschillen zijn. Er wordt een gebrek aan overzicht ervaren. Ook lijkt samenhang te ontbreken en is er soms sprake van onduidelijkheid over of bepaalde modules daadwerkelijk uitgevoerd worden (bijvoorbeeld door onvoldoende deelnemers bij groepsaanbod).

Stuurgroep BRAM, oa Gerlinde Rietberg, Charlotte.. en ..

Er heeft overleg plaatsgevonden met de Stuurgroep BRAM, we hebben het over de interventie BRAM gehad die zij graag door willen ontwikkelen en vragen zich af of dit past bij ons programma.

Het is een in Twente ontwikkelde methode die tot nu toe achter in het veld (verplichte zorg) ingezet kan worden op advies van de kinderrechter, ze willen het graag naar voren brengen.

Voor het verstrekken van meer info worden ze in mei/juni uitgenodigd voor het geven van meer informatie. Het lijkt dat verdieping in de methode en de verbinding met onze uitgangspunten op zijn plaats is.

Ontwikkeltafel 2 en 3, Ruth Driessen en Gideon Sterkenburg

De samenwerking met ontwikkeltafel 2 en 3 wordt gezocht en gevonden en samen kijken we naar hoe dit thema in de breedte kan worden ontwikkeld. Dit is onderwerp van gesprek in de bijeenkomst van de bestuurlijk trekkers op 23 april 2020.

Bij Ontwikkeltafel 3 is een stagiaire aan het werk die een Toolbox voor onderwijzers wil ontwikkelen hier is contact mee gezocht om informatie uit te wisselen.

IMH, Zillah Holtkamp

Zillah Holtkamp is Infant Mental Health Specialist en GZ psycholoog. Zij coördineert een netwerk met allerlei "specialisten" rondom zorg aan jonge kinderen in Twente voor meer info zie

<https://zillahholtkamp.com/>. Ik heb met haar ons voorstel voor de focus m.b.t. echtscheiding besproken en zij vindt deze zeer interessant. Het is een gebied waar ze vanuit IMH zich nog niet mee bezig houden. Zillah legde de verbinding tussen het oplopen van trauma's (ACE) en de veerkracht van gezinnen. Of er ook een correlatie is tussen echtscheiding en trauma wordt nader onderzocht door Miranda Velthuis in de literatuur daarnaast wordt contact gelegd met een hoogleraar in Utrecht die onderzoek gedaan heeft.

Zillah heeft aangegeven een actieve rol in ons Ontwikkelteam te willen vervullen.

Triple-P, positief opvoeden

In het verleden is in Twente regionaal de methodiek Triple-P geïntroduceerd. Deze methode gaat uit van 5 verschillende interventieniveaus zie fig. en zie de website [FactsheetPositiefOpvoedenTripleP](#).

Bij het onderzoek naar de interventies niveaus van de methodiek Triple P, werd duidelijk dat ook Triple-P een module voor echtscheiding en nieuw samengestelde gezinnen heeft ontwikkeld.

(Triple-P Transitions). Er is info opgevraagd naar resultaten die hiermee in Australië behaald zijn.

Een telefonische afspraak vindt een dezer dagen plaats.

Interventieniveau	Doelgroep	Interventiemethode	Uitvoeren in Nederland
Niveau 1 Preventie op toetsdigmoment	Alle ouders en opvoeders voor een vast tijdstip en informatie over de opvoeding en taakverdeling van kinderen	Programma's van televisie en radio om ouders te bereiken. De ondersteuner en voor hulp voor ouders en kinderen	Landelijke media, Samenwerkende lokale en regio- nale instellingen
Niveau 2 Informatie en tips	Ouders met een specifieke vraag over het opvoeden en/of de omvang van hun kinderen	Overname informatie bij televisie- komende opvoedingprogramma's landelijk niveau 2a t/m 2c aanbiedt of een groepsgesprek aanbiedt van televisie	Professionals met expertise aankomende aanpak voor de opvoeding, opvoedingsonderzoek, interne begeleiding, huisartsen etc.
Niveau 3 Advies	Ouders met specifieke opvoedingproblemen of vragen over de ontwikkeling van hun kinderen	Individuele informatie via de telefoon of via internet of een groepsgesprek gericht op het verbeteren van opvoedingsgedrag	200 professionals, pedagogische opvoeders, landelijk niveau 3a t/m 3c MEE (commissies)
Niveau 4 Ondersteuning en Coaches	Ouders met kinderen met ernstige gedragproblemen die van gezin naar regionale maatschappij nodig hebben	Terug naar opvoedingsgedrag in 3 weken Individuele ondersteuning (3 1/2) + Samenwerking (3 1/2 week) + Hulpverleners	Professionals in de gebiedsde- parting of project opvoed- programma's ondersteunen grijp MEE, specialisatie en professionaliteit van de samenwerking met de opvoeding van het opvoedingprogramma worden
Niveau 5 Gezins- ondersteuning	Gedruppeled met ernstige gedragproblemen van kinderen in combinatie met andere gezins- problemen. Niveau 4 op een of meer occasions ondersteuning in het opvoeden van het kind heeft beleid om de opvoeding te verbeteren samenwerking met andere professionals zoals de lokale, provinciale of nationale ondersteuning	Intensief groepsgesprek programma Een 12 weken met 12 sessies In combinatie met andere gezins- problemen. Niveau 4 op een of meer occasions ondersteuning in het opvoeden van het kind heeft beleid om de opvoeding te verbeteren samenwerking met andere professionals zoals de lokale, provinciale of nationale ondersteuning	Beleidsplanning voor gebiedsde- parting of project opvoed-

Kennispunt, Irene van Welten

Irene van Welten heeft de echtscheiding cijfers in Twente van 2015 t/m 2018 in kaart gebracht. Hier heeft nog geen duiding of interpretatie van plaatsgevonden.

Wel is duidelijk dat de percentages in de steden veel hoger (8-10%) is dan in de plattelandsgemeenten (4-7%)

Bepalen Focus en Reikwijdte

Gezien bovenstaande verkenning lijkt het versterken van de veerkracht van gezinnen waarin echtscheiding of relatieproblemen een rol spelen een thema dat ontwikkeling behoeft in Twente. Het collectieve en individuele preventieve aanbod wordt voldoende ondersteund in haar ontwikkeling. Ontwikkeltafel 1 zou de aandacht kunnen richten op de behandelende en begeleidende modules die door de jeugdzorg professionals worden aangeboden. Dit in nauwe samenwerking met Ontwikkeltafel 2 en 3. En in goede afstemming met het regionale voorveld (GGD-JGZ en anderen) In het verleden is in Twente regionaal de methodiek Triple-P geïntroduceerd. Deze methode gaat uit van 5 verschillende interventieniveaus zie fig. en zie de website [FactsheetPositiefOpvoedenTripleP](#).

Uit bovenstaande lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de reikwijdte van Ontwikkeltafel 1 zich beperkt tot de fase 2 en 3 van echtscheiding van Rouvoet. Deze 2 fases waarin problemen in de relatie ontstaan die kunnen resulteren in beëindiging van de relatie zijn van invloed zijn op het ouderschap en de veerkracht van het gezin. Dit gecombineerd met de interventie niveaus 3 t/m 5 van Triple P (Advies, Ondersteuning en Gezinsondersteuning). Dit alles in samenhang met de andere Ontwikkeltafels. Waarbij expliciet aandacht dient te zijn voor het vraagstuk wat lokale en wat regionale aansturing in de ontwikkeling nodig heeft.